

(7)

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ANNE-BABA TUTUMUNUN ÇOCUĞUN KİŞİLİK GELİŞİMİNE ETKİSİ

Yrd. Doç. Dr. Kasım TATLILIOĞLU

ÖZET

Okul öncesi dönemin çocuğun gelişiminde önemli bir yeri olduğundan bu çağ çocuklarının gelişiminde anne-baba tutumu büyük bir önem taşımaktadır. Psikanalitik kuramın temsilcisi Freud, bireyin kişiliğinin gelişiminde ve oluşumunda ilk çocukluk döneminin önemini vurgularken, “kişiliğin temeli 0-5 yaş arası dönemde atılır” demektedir. Bu ifade, bebeklik ve ilk çocukluk döneminde geçirilen yaşantının ne derece önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Çünkü, bebeklik ve ilk çocukluk insan yaşamının en duyarlı ve dış etkilere en açık dönemidir. Çocuğa kendisi ve çevresi hakkında ilk bilgileri ve alışkanlıkları bu dönemde ebeveyni verir. Bu dönem çocuklarının en önemli özelliği, her yönüyle taklit edebilecekleri kendilerine birer model aramalarıdır. Bu dönemde bu model anne-babadır. Modelin hatalı olması, çocuğun şahsiyetinin de bozuk gelişmesine neden olmaktadır. Çocuğun gelişimine paralel olarak bu dönemde anne-baba tutumunun, ebeveyn ilişkisinin ve bacaklıların tutum ve davranışlarına göre, çocuk kişiliğini büyük ölçüde bilinçaltına yerleştirir.

Seven, benimseyen, ilgi ve kabul gören demokratik bir ailede yetişen bir çocukla; baskıcı, itici, reddedici, sıkı disiplinli ve parçalanmış ailelerde yetişen çocukların kişilik gelişimleri farklı olmaktadır. Birinci durumda, çocuğun kişiliği büyük oranda olumlu yönde gelişirken ve sağlıklı bir kişiliğe sahip olurken; diğer durumda ise çocuğun kişilik gelişiminde engellemeler ve aksaklıklar görülmekte ve yetişkin yaşamında davranış bozuklukları görülmektedir. Öğrenilenlerle alınanlar çocuğun biliş dünyasında kısa sürede özümlemekte ve yaşam boyu etkisini sürdürmektedir. Çocuğun çevresi ile olan etkileşim yetersizliklerinde ise çocuğun gelişiminde bir daha yeri doldurulamaz eksiklikler bırakmaktadır. Sonuçta kendisiyle ve toplumla uyumsuz bir birey olarak varlığını sürdürecektir. Bunun için, çocuk yetiştirmede, ebeveyn çok dikkatli ve özenli hareket etmelidir. Çünkü her ebeveyn ve yetişkin şunu bilmelidir ki, çocuklar küçültülmüş bir yetişkin modeli değil, aksine kendine özgü zekâ ve kişilik özellikleriyle donanmış bireylerdir.

Çocuk ruh sağlığında en önemli nokta, her yaşa özgü ruhsal gelişim özelliklerinin iyi bilinmesi ve ayırt edilmesidir. Her gelişim döneminde o döneme özgü davranışlar olduğundan dolayı, gelişim dönemlerinin özelliklerini bilen aileler, paniğe kapılmayacaklar ve çocuğu zorlamayacaklardır. Böylece çocuğun ruhsal, duygusal ve sosyal yönden sağlığının olumlu gelişmesine katkıda bulunacaklardır. Bu araştırmada, okul öncesi dönemde anne-baba tutumunun çocuğun gelişimi üzerindeki, olumlu ve olumsuz etkileri incelenmiştir. Bunun için, bu alanda yazılan eserler ve yapılmış çalışmalar incelenerek, bir sonuca ulaşılmaya çalışılmış ve buradan hareketle ebeveynlere bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Davranış Bozukluğu, Gelişim Görevi, Kişilik Gelişimi, Kritik Dönem, Tutum.

(THE EFFECT OF PARENTS' ATTITUDE TO PERSONALITY DEVELOPMENT IN THE PRESCHOOL PERIOD)

ABSTRACT

As the preschool period is very important on the development of a child, in this period parents' attitude has a great importance. "personality foundation is laid in the period between 0-5 ages" says Freud, representative of psychoanalytical theory, while emphasising the importance of first childhood period on an individual's personality development and formation. This expression puts forward how important the life spent in the infancy and childhood period is. Because, infancy and first childhood are the periods when a human life is the most sensitive and the most open to out influences. A child's parents give the first information to the child about himself and his environment in this period. The most important characteristic of the children of this period is that they look for a model for themselves they can imitate in every respect. In this period this model is parents.

That the model is faulty causes that the child's personality grows faulty. In paralel with the development of a child in this period, the child places his personality largely in his subconscious, according to the attitude of parents, relation of parents and nurses' attitude and behaviours. The personality development of a child, who grows up being taken care and accepted in a democratic family who loves and appropriates, and the personality development of a child who grows up in an oppressive, thrusting, negatory, strict disciplined and broken up families have been different. While in the first condition, the personality of the child developes in a positive direction on a large scale and the child will have a healthy personality, in the other condition hindrances and faults in the child's personality development and in the adult life behaviour deformity is seen. Those learnt and acquired are absorbed in the child's cognition world in a short time and it maintains its influence in the whole life. As for the interaction deficiency of the child's with the environment, it leaves the defects that can't be compensated in the child's development. All in all he will continue living as an individual who is incompatible with himself and society. That's why, in growing a child, parents must act very carefully and attentively. Because every parent and adult should know that children are not an adult model that was made younger, on the contrary they are individuals equipped with distinctive intelligence and personality characteristics.

The most important point in the spirit health of a child is to know and differentiate the spiritual development characteristics peculiar to every age. As in every development period there are behaviours peculiar to that period, the parents who know the characteristics of development periods won't panic and force the child. So they will contribute to the positive development of the child's health spiritually, emotionally and socially. In the research, the positive and negative effects of parents' attitude on the child's development in the preschool period has been observed. For this, after studying the works written in this field and the studies done, it has been tried to come to a result and benefitting from this point it has been given some advice to parents.

Keywords: Behaviour Defect, Critical Period, Development Duty, Personality Development.

1. GİRİŞ

“Çocuklara yatırım yapmak için onların birer yetişkin olmasını bekleme lüksümüz olmadığı gibi, onlar okula başlayana kadar bekleme lüksümüz de yok, çünkü o zaman müdahale etmek için çok geç olabilir" (Nobel ödüllü iktisatçı, James HECKMAN).

Erken çocuklukta, çocukların duygusal yaşamları ve kişilikleri önemli şekillerde gelişir ve küçük dünyaları genişler. Aile ilişkilerinin etkisine ek olarak, akranlar da çocuğun gelişiminde daha önemli bir rol üstlenir. Birçok değişiklik, erken çocuklukta küçük çocukların sosyo-duygusal gelişimini karakterize eder. Gelişmekte olan zihinleri ve sosyal deneyimleri, kendi benliklerini, duygusal olgunluklarını, ahlaki anlayışlarını ve cinsiyete dair farkındalıklarını geliştirmede kayda değer ilerlemeler sağlar (Santrock, 2011:243).

Bireylerin davranışları, toplumsal (aile, arkadaş grubu vb), ekonomik (gelir dağılımı, ekonomik düzen vb) ve kültürel çevreyi oluşturan çeşitli nedenlerden çok yönlü etkilenmektedir. Bireylerin davranışları, çocukluktan ergenliğe, ergenlikten yetişkinliğe, yetişkinlikten yaşlılığa geçerken sürekli değişim göstermektedir (Tatlıoğlu, 1999). Ebeveynlikteki değişimleri anlamak için, ebeveynlerin çocukları ile etkileşirken, kullandıkları anababalık stili ya da anababalık tutumlarını, çocuklarını nasıl disipline ettiklerini ve ortak ebeveynliği dikkate almak gerekir. Çocukların anababa ve diğer kişilerle etkileşimlerinin niteliği onların ihtiyaçlarını karşılamalarına ve gelişim dönemlerini sağlıklı olarak atlatalmalarına yardım eder (Seneoğlu, 1997:77). Bu bakımdan, ilk çocukluk dönemi veya okul öncesi diye bilinen bu dönemde anababaların bilinçlendirilmesi çok önemlidir.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu alanda yapılan araştırma sonuçları da göstermektedir ki, erken çocuklukta anne-baba tutumu, etkisini çocuk üzerinde yaşam boyu göstermektedir. İnsan hayatında ailenin tesiri doğumla başlar, ölene kadar devam eder. Kişiliğin temelleri büyük ölçüde bu dönemde atılmaktadır. Çocuğun güvenli ya da güvensiz, özerk ya da şüpheli, girişimci ya da suçluluk duyguları ile yetişmesinde bu dönemde anababa eğitimi çok önemlidir. Kişiliğin şekillenmesine en etkili faktörün aile olduğu konusunda bütün uzmanlar ortak görüşe sahiptir (Hökelekli, 2009:176). Okul öncesi dönem olarak kabul edilen 0-6 yaş çocuklarına olumlu ya da olumsuz anlamda verilenlerin, onları yetişkinlik yıllarında da etkileyeceği dikkate alındığında, bu dönemde verilen eğitimin gelecekteki toplum sağlığı açısından da ne kadar etkili olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

3.ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL TEMELLERİ

3.1. Çocukluğun Tanımı

Dünyada hiçbir canlının yavrusu, yeni doğan bir bebek kadar bakım ve korunmaya muhtaç değildir. Bebeğin çevresinin ve özellikle annesinin olumlu ve olumsuz davranışları, onun üzerinde yaşam boyu kalıcı izler bırakabilir. Yeni doğmuş bir bebeğin tüm ilişkisi annesiyedir. Çocuk, gelişen bir insan yavrusu, olgunlaşmamış, “reşit” sayılmayan küçük bir ferttir. Çocuk kavramı da çocukluk çağı gibi belirsizlik ve çelişkilerle yüklüdür. Çocuk küçüktür, akli ermez, güçsüzdür,

bilgisizdir, deneyimsizdir, saftır. Kaygısızlık, mutluluk, masumluk, bilinçsizlik, yaramazlık sözleri çocukluğu çağrıştırır. Çocuk ailenin mutluluk kaynağı, tüm ilgilerin ve kaygıların odağıdır. Ana babanın yaşam savaşının itici gücüdür. Çocuklarına sevgiyle yaklaşır, özenle büyütürler. Korunmak yeterli beslenmek, ana-babalı bir evde sevgi ve anlayışla bakılmak gibi temel ihtiyaçları vardır (Yörükoğlu, 1990).

3.2. Çocukta Güven Duygusunun Oluşması

Yaşamın birinci yılında insanın çevresine karşı geliştirdiği güven ya da güvensizlik duygularının temeli de atılır. Çevreye güven duyma ile kendine güven duyma farklı olgular değildir. Bir insanın kendine güvenmesi, çocukluk yıllarında çevresine duyduğu güvenle başlar. Bebekte temel güven duygusunun oluşumunu engelleyen en önemli etmenlerden biri de “kaygılı anne”dir. Kaygılı anne, yetişkin yaşamın sorumluluklarını üstlenebilecek güce yeterince sahip olmayan biridir. Anneliğe yeterince hazır değildir. Temel güven duygusunun oluşumunda annenin tutarlılığı büyük önem taşır. Bu yalnızca bebeğin yalnızca bedensel ihtiyaçlarının karşılanmasını değil, bunun belirli bir düzene sokulmasını da içerir. Belirli aralıklarla annenin kendisiyle ilgileceğini bilmek çocuğa güven sağlar. Freud, yaşamın ilk yılında bebeğin ruhsal ve bedensel doyumunu daha çok ağız yoluyla ve emme eylemi ile sağladığını söylemektedir. Çocuğun gelişimi, hem kalıtsal hem çevresel güçlere ve bunlar arasında etkileşmeye dayanır (Yavuzer, 1990; Hökelekli, 2009).

Çocuğun kendine olan güveni, ana babasına olan güveninden kaynaklanır ve gelişir. Anne ya da babasının güçsüzlüğüne tanık olmak, çocuğun onlara dolayısı ile de kendisine olan güven duygusunun sarsılmasına neden olur. Çocuğu kendisi ve çevresi hakkında ilk bilgileri ailesi verir. Onu terbiye edip, cemiyete hazırlayan da ailesidir. Okul öncesi çocukların ortak vasıflarından biri her yönüyle taklit edebilecekleri birer model aramalarında görülür (Cüceoğlu, 1991). İlk çocukluk döneminde görülen en önemli gelişimlerden biri, kız çocuğun anneye, erkek çocuğun babaya olan hayranlığından kaynaklanan taklit ve onlarla kendini özdeş tutma eğilimidir. Ortaçağ Avrupası 18 y.y.'a kadar çocuğu günah ürünü, doğuştan kötü bir yaratık olarak görürken, bu çağdan itibaren çocuklara karşı sürdürülen çağdışı anlayış ve uygulamalar yerini hoş görüye bıraktı (Saygılı & Çankırlı, 1990).

3.3. Anne Çocuk İlişkisi

Annelerin kalbini dolduran sevgi ve merhamet hisleri, hayat boyu sürecek olan münasebetlerinin başlangıcıdır. Çocuklarıyla bu ilk bağı kuran anneler ileride de çocuklarıyla yakın ilişkiler içine girerler (Dönmezer, 1982). Çocuktaki kötü davranışların düzeltilmesi, haşince ve insafsızca değil; sabırlı ve sürekli bir şekilde yapılmalıdır. Anlayamadığı hareket için çocuğa bağırıp vurmak haksızlıktır. Bu hareketler, çocuğa anne babasına saygı göstermemeyi ve onlara yakın olan şeylere zarar vermenin en iyi veya doğru olduğunu öğretecektir (Sellin, 1960). Anne çocuk ilişkisinde, annenin aşırı koruyucu tavrı, çocuğun kendi başına yapması gereken kendine ait işleri bile gerçekleştirmesine imkân vermez. Anneden mahrum olma, çeşitli düzeylerde davranış bozukluklarının nedenidir.

3.4. Baba Çocuk İlişkisi

Doğumdan sonra tıpkı annede olduğu gibi, babanın da duygusal ilişkiyi kurabilmesi için çocukla fiziki temasa ihtiyaç vardır. İlk yılda anne çocuk ilişkisinin önemi babanın rolünü azaltır. İkinci yıldan itibaren de babanın önemi giderek artmaya başlar. Davranışçılara göre, babanın çocukla kurduğu ilişkinin kısmen kısa olması nedeniyle babanın rolünün daha önemsiz olduğu sonucu çıkabilir. Sosyal öğrenme kuramcılarına göre ise, 4-5 yaşa gelene değin babanın öneminin çok büyük olmadığını; çünkü bu döneme kadar erkek ve kız çocukların her ikisinde de anneleriyle özdeşleştiklerini ileri sürerler. Babaların, yaşamın ikinci yılında erkek çocuklarıyla daha yakın ilişkiye girdikleri özellikle yakınlaştıkları ileri sürülmüştür. Böylece, babaların oğullarıyla daha erken özdeşleştikleri ve kendilerini onlara daha yakın hissetmeleri sonucu doğmaktadır (Wecks, 1990). Babalarıyla yakın ve nitelikli bir ilişkiye sahip olan çocukların okul başarılarıyla, bilişsel (zihinsel) gelişimleri olumlu açıdan etkilenmektedir. Baba çocuğun kişiliğinin gelişiminde özdeşim modeli olması sebebiyle büyük bir önem taşır. Babanın yokluğu, pasifliği ya da ilgisizliği çocuğun kişilik yapısını ruh ve beden sağlığını büyük ölçüde etkileyebilir ve bazı uyum ve davranış bozukluklarının nedeni olabilir (Rogers, 1939).

3.5. Çocukta Kişilik Gelişimi

Bebeklikten yetişkinliğe giden yol, kişiliğin duygusal ve zihinsel yönlerinin sürekli gelişmesi ve olgunlaşmasıyla aşılır. Kendilerine ve çevrelerine uyum yapmış ana babaların çocukları, kendilerine sağlanan destek ve önderlik sayesinde giderek benliklerini geliştirir, bütünleştirir ve özerk varlıklar olarak yetişkin yaşamına ulaşırlar. Kendi yetersizlikleri nedeniyle reddedici ve aşırı koruyucu tutumlar gösteren ana babaların çocukları ise, kendilerine ayrı bir varlık olarak değer verilmediğinden kendilerini bütünleştiremezler. Çocuğun benlik kavramı, kendisi için önem taşıyan büyüklerin ona gösterdiği tutumların bir yansıması olduğundan, ana babanın itici tutumları çocuğun kendisini değersiz bulmasına neden olur. Böyle bir ortamda yetişen çocuk, kendisine ilişkin olumlu görüşler geliştiremez (Saygılı, 1993).

3.6. Sevgi ve Disiplin Bakımından Anababa Türleri

3.6.1. Çok Seven-Kollayan Gevşek Disiplinli Anababa: Çocuklarına büyük bir sevgi ile bağlanmışlar, benimsemişler, sıcak ve vericiler ama diğer taraftan da aşırı koruyucu ve kollayıcıdır. Böyle bir ailede yetişen çocuklar, bağımlı, sürekli alıcı, tutturucu ve nazlıdır. Kendi kanatlarıyla uçmayı öğrenemezler. Çocuğun şımartılarak, el bebek gül bebek büyütülmesi de onun ruhsal olgunlaşmasını duraksatacağı için bir çeşit ruhsal sömürüdür (Sarı, 1968).

3.6.2. Sıkı Disiplinli Sevecen Anababa: Çocuklarına karşı sevecen, ilgili ve düşkün olup, çocuklarının sağlıklıları, öğrenimleri ve iyiliği için her şeyi yaparlar. Diğer taraftan beklentileri de yüksektir. Bu ailelerde büyüyen çocukların arkadaşlık ilişkisi zayıf, toplum içinde çekingen, girişkenlikten yoksun olup kendi başlarına karar veremezler.

3.6.3. Otoriter Anababa (Authoritative parenting): Bu anababa tutumu çocukları kendi emirlerine uymaya ve kendi iş ya da çabalarına saygı duymaya zorladığı, sınırlayıcı, cezalandırıcı bir tutumdur (Santrock, 2011:253). Aile

çocuklarına yeterli sevgi ve sevecenlik göstermeyip, aile ortamı gergin ve ilişkiler düşmancadır. Bol eleştiri, azar ve dayak vardır. Bu çocukların benlik saygıları düşüktür, güvensiz ve tedirgin ve saldırganlardır.

3.6.4. Sevgisi Yetersiz, Disiplini Gevşek Anababa: Bu aileler çocuğa karşı ilgisiz, gereksinimlerine karşı duyarız olup, çocuk ayak altında dolaşmadıkça, ağlamadıkça ilgilenmezler. “Hoş gör, boş ver” anlayışı egemendir. Bu çocuklar, kaçakçılık, hırsızlık gibi suçlara yönelirler (www.psikologum.org).

3.6.5. Parçalanmış Anababa: Çocuklukta baba yoksunluğu çekmekle suçluluk arasında sıkı bir ilişki vardır.

3.6.6. Demokratik Anababa (otoritatif parenting): Çocuklarını seven ve benimseyen çağdaş ailedir. Ana baba arasında saygı ve sevgi vardır. Sorunlar anlaşarak, konuşarak çözümlenir. Evde ılımlı, sıcak bir hava vardır. Çocuklarına da söz hakkı tanınmıştır. Cezalar ılımlı ve eğitimidir. Amaç çocuğa çocuğa sorumluluk duygusu kazandırmaktır. Çocuklarının kişiliğine saygı gösterirler. Yaşından olgun davranmasını beklemezler. Çocuğun tüm realiteleri göz önünde tutularak davranılmaktadır.

3.6.7. Geleneksel Ataerkil Anababa: Geleneksel Türk ailesinde babanın tartışılmaz, salt otoritesi vardır. Babayla çocuklar arasında korkuyla karışık saygılı bir uzaklık vardır. Anne sessiz, çalışkan ve sevecendir. Bu tür ailelerde çocuk geleneklere bağlı, büyüklerine saygılı yetişir ama girişken olmaz (Köknel, 1981).

3.7. Boşanma ve Çocuk

Boşanma hem çocuk ve hem anne baba üzerinde bir takım olumsuz etkilere neden olabilmektedir. Bu durum, çocuğun gelişiminde duygusal, zihinsel ve sosyal olarak olumsuz etkilere neden olmaktadır. Boşanma Türkiye’de gittikçe yaygınlaşan bir olgudur. Boşanma genelde büyük kentlerde sık olmasına karşın, genellikle evliliğin ilk dört yılı içerisinde gerçekleşmektedir. Bu ailelerin yarısı çocuksuz ailelerdir. Başlıca boşanma nedeni %75 oranında şiddetli geçimsizliktir. Sonra evi terk etme, eşi aldatma ve öteki nedenler gelmektedir (Çalar, 1974).

Mutsuz bir evliliğin sonlanması, eşler gibi çocuklara da, mutluluğu getirmemektedir. Boşanmadan sonra çocukların ana babaları ile ilişkileri yolunda gitmemektedir. Anneyle yaşayan çocukların pek azı babayla düzenli bir ilişkiyi sürdürebilmektedir. Çoğunlukla babalar eşleriyle birlikte çocuklarını da boşamış gibi davranmaktadır (Yavuzer, 1981). Bunun için anne babalar şu noktalara dikkat etmelidirler:

1-Anne babalar ayrıldıktan sonra uygarca ilişkilerini sürdürmeleri gerekmektedir.

2-Boşanmanın ne olduğu açık bir dille çocuğa anlatılmalı.

3-Anne baba eski eşinden öç almak düşüncesiyle çocuğu diğer ebeveyninden yoksun bırakmamalıdır.

4-Çocuğu sevme yarışına girerek, abartılmış bir şekilde eğitilmesine çalışılmamalıdır (Şemin, 1992).

Çocuğun çeşitli sebeplerle anne babasından mahrumiyeti (boşanma, ölüm vs) sonucunda çocuklarda bedensel ve ruhsal bozukluklar, çevreye uyumda, öğrenmede ve kurallara riayet etmede zorluk çektikleri görülmektedir (Rousseau, 1961). Yapılan araştırmalara göre, boşanma sonucunda erkek çocukların daha çok etkilendiğini

göstermiştir. Erkek çocuklar kendilerini daha çok yalnız hissederler, baba modelinden mahrum kalır ve çevreden onlara gösterilen ilgi daha azdır (Başaran, 1988). Yapılan araştırmalar boşanmış aile çocuklarında ruhsal uyumsuzluk oranının yüksek olduğunu, ruhsal çökkünlük, okul başarısızlığı çeşitli davranış bozuklukları sık olarak görülmektedir (Oguzkan & Oral, 1968). Wallerstein & Kelly (1980) yaptıkları araştırmalarda beş yaşından küçük çocukların boşanmadan hemen sonra belirgin davranış bozuklukları gösterdiğini kanıtlamıştır. Boşanmanın kısa süre içindeki etkileri daha belirgindir. Özellikle beş yaşından üzerinde olumsuz etki daha açıktır (Akt: Füsün, 1991). Araştırma sonuçlarına göre, ana babası boşanmış bir çocuğun, ileriki yıllarda içe kapanık olma ihtimali daha yüksektir (Morgan, 1989).

3.8. Çocuğa Kötü Muamele Tipleri

3.8.1.Fiziksel istismar: Yumruklama, dövme, tekmeleme, ısırma, yakma, sarsma vb şekillerde fiziksel hasara yol açmaktır (Millot ve diğerleri; 2010)

3.8.2.Çocuk ihmali: Çocuğun temel ihtiyaçlarını sağlamadaki başarısızlıkla karakterize edilir (Newton & Vandeven, 2010; Thompson, 2010)

3.8.3.Cinsel istismar: Bir çocuğun genitel organlarını okşama, ilişki, ensest, tecavüz, homoseksüellik, teşhircilik ve fahişecilik veya pornografik materyallerin üretimi yoluyla ticari sömürüyü içerir (Bahalı ve diğerleri, 2010; Leventhal; Murphy & Asnes, 2010)

3.8.4.Duygusal istismar (Psikolojik/sözlü istismar/zihinsel yaralama): Ebeveynlerin veya diğer bakıcıların, ciddi davranışsal, bilişsel ve duygusal sorunlara yol açan veya açabilecek olan eylemlerini veya ihmallerini içerir (Van Harmelen ve diğerleri, 2010; Wekerle ve diğerleri, 2009; akt: Santrock, 2011).

3.9. Aile ve Çocuk Suçluluğu

Aile çocuğun hayatının başlangıcından itibaren, sosyal hayatı temsil eden ilk grup olarak temasa geçtiği bir varlık teşkil etmesi itibari ile özellikle çocuk suçluluğu konusunda ailenin etkilerinin tespiti önemlidir. Gerçekten sosyo kültürel veriler arasında bir kurum olarak aile, insanların davranışlarında ve bu husustaki hareket kurallarını kuşaktan kuşağa geçiren bir müessesedir. Bugünkü aile biçimi, homojen toplumlarda bile farklılık göstermektedir. Sutherland-Cressey suçlu çocuk yetiştiren aileleri şu şekilde sınıflandırmaktadır (Akt: Çağlar, 1988).

1-Ailenin diğer bireyleri suçlu, ahlaken kötü ve alkoliktir.

2- Ebeveynlerden biri veya her ikisi ölüm, boşanma veya evi terk etmiştir.

3-Bedeni ve ruhi hastalıkların olması ve ebeveynin çocuk üzerindeki kontrolsüzlüğü

4-Aile içersinde ileri derecede şiddet, kıskançlık, ihmal ve olması

5- Evin gereğinden fazla kalabalık

6-Aile üzerindeki işsizlik, annenin dışarıda çalışması şeklindeki ekonomik baskılar.

4. SONUÇ

Sonuç olarak, çocuk eğitimi iki önemli esas üzerine oturtulabilir. Birincisi, "etkin dinleme" yoluyla, çocuğun açılmasını, duygularını dışa vurmasını sağlamak, onu belli söylem ve davranışa iten esas faktörleri anlamak ve çözüm yolunu çocuğun

kendisine buldurmaya yardımcı olmaktır. İkincisi, onunla nasıl konuşacağımızı, düşüncelerimizi ve isteklerimizi nasıl ileteceğimizi bilmek ve ona göre davranmaktır. Bu ise "sen-iletisi" yerine "ben-iletisi"dir (Avcı, 2012)

*Bir çocuk düşman bir çevrede yaşarsa kavgacılık öğrenir.

*Bir çocuk korku içinde yaşarsa korkmayı öğrenir.

*Bir çocuk kıskançlık içinde yaşarsa nefret etmeyi öğrenir.

*Bir çocuk vermeyi öğrenirse sevmeyi öğrenir.

*Bir çocuk ona cesaret veren bir çevrede yaşarsa kendine güvenmeyi öğrenir.

*Bir çocuk onu öven bir çevrede yaşarsa oda takdir etmeyi öğrenir.

*Bir çocuk sevilirse sevmeyi öğrenir.

*Kendine değer veren bir çevrede büyürse bir gayesi olduğunu öğrenir.

*Daima dürüst muamele görürse adaletli olmayı öğrenir.

*Daima dostluk güler yüz ve anlayış gösteren bir çevrede yaşarsa, dünyanın içinde yaşanacak güzel bir yer olduğunu öğrenir.

*Gülünç duruma düşürülen çocuk çekingen olur.

*Tenkit edilen çocuk her zaman kendini kabahatli bulur ve kendine güveni olmaz.

*Kendisine inanılmayan çocuk, yalancı ve dolandırıcı olur.

*Kin ve nefret içinde yaşayan çocuk, düşmanca duygular geliştirmeye başlar.

*Kendisine sabırla muamele yapılan çocuk, hoşgörülü olur (www.gençbilim.com)

Unutmayın ki, çocuk anne ve babasının ortak eseridir.

KAYNAKÇA

Ataç, F. (1991). İnsan Yaşamında Psikolojik Gelişim. (1. Basım). İstanbul: Beta Basım-Yayın Dağıtım A.Ş.

Avcı, H. (10 Ağustos 2012). Çocuk Eğitimi mi, Anababa Eğitimi mi?. Erişim tarihi: 10.08.2012, <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/cocugunuzunegitimi.htm>.

Anababalara Tavsiyeler, Erişim tarihi: 10.08.2012, <http://www.gençbilim.com/od-ev/index.php?odev=brans&kategori=3>

Başaran, İ. E. (1988). Eğitim Psikolojisi. (9. Basım). Ankara: Ankara.

Cüceoğlu, D. (1991). İnsan ve Davranışı. (1. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Çağlar, D. (1974). Uyumsuz Çocuklar ve Eğitimi. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.

Çağlar, Y. (1988). Çocuklar Güle Benzer. Sızıntı Dergisi, Sayı: 108, Cilt: 9.

Dönmezer, Sulhi (1982). Sosyoloji (Aile Kurumu Hakkında). (8. Basım). Ankara.

Hökelekli, H. (2009). Psikolojiye Giriş. Bursa: Düşünce Kitap Kırtasiye-Yayın Dağıtım, 176-180.

John, W. S. (2011). İlk Çocuklukta Sosyal Duygusal Gelişim. (13. Basımdan çeviri). (Çeviri Editörü: Galip Yüksel). Yaşam Boyu Gelişim. İstanbul: Nobel Yayınları, 241-269.

Köknel, Ö. (1981). Aile ve Toplumda Ruh Sağlığı. İstanbul: Hür Yayın.

Morgan, T. C. (1989). Psikolojiye Giriş Ders Kitabı. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Psikoloji Bölümü Yayınları.

- Oğuzkan, Ş. & Oral, G. (1968). Okul Öncesi Eğitimi. İstanbul: MEB Basımevi.
- Rogers, C. (1939). Clinical Treatment of the Problem Child. Boston.
- Rousseau, J. J. (1961). Emile (Çev: H. Ziya Ülken). İstanbul: Türkiye Basım Evi.
- Saygılı, S. & Çankırılı, A. (1992). Çalışan Kadın ve Problemleri. İzmir: Feza Yayıncılık.
- Sarı, İ. (1968). Boşanmanın Çocuklar Üzerindeki Tesiri. Sızıntı Dergisi Ocak sayısı, sayı: 108.
- Saygılı, S. (1993). Doktorunuz Diyor Ki. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Sellin, T. (1960). Are Parente Responsible? In Bullein, Publie, s.l.c.
- Senemoğlu, N. (1997). Gelişim Öğrenme ve Öğretim. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bimler Yayınları.
- Şemin, R. (1972). Ruh Sağlığı. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Tatlılıoğlu, K. (1999). Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Servisinden Beklentiler Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Teletar, G. F., Anababa Tutumunun Çocuğun Davranışı Üzerindeki Etkisi. Erişim tarihi: http://www.psikologum.org/index.php?option=com_content&view=article&id=67:ann-e-baba-tutumunun-cocuk-davran.
- Yavuzer, H. (1990). Çocuk Psikolojisi. (1. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (1981). Psikososyal Açıdan Çocuk Suçluluğu. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Yörükoğlu, A. (1990). Gençlik Çağı, Ruh Sağlığı ve Sorunları. (7. Basım). İstanbul: Özgür Yayın Dağıtım.
- Wecks, A. (1990). Male and Female Broken Home Raates by Types of Delinquency. American Sociological Review, Agust, s.5.